

Szent Ernő

TELT KEBLŰ SZAVAK

Azt feszegette, minden indok nélkül,
 miért a filozófia a szellem örök vesztese.
 Ide égbolt, oda mennyország,
 eljön az idő, amikor mindkettő lejjebb adja.
 Nem illő dolog idegenek álmában kotorászni!
 Nem tudtam mire vélni, miért csempészted
 a világ csodái közé a magadról vélekedést.
 Számos találkozás van, már létrejötté előtt
 se híre, se hamva, elképzelt nyomát se látni.
 Megpróbáltatásoknak kitett csönd.
 Jegyezd fel: Neves költő, háta mögött
 kolosszális életmű, telt keblű szavak.
 Honnan került ide ennyi lyuk,
 sziklarepedés, értékviszacsúszás?

Parnasszus, 2012/3.

■ Szent Ernő (1939–2012) verset írt.

Podmaniczky Szilárd

A HAZUGSÁG PRÓBÁJA

Akkor este az úton sétáltam, ahol néhány hónapja még átkelni sem lehetett a kamionoktól, most semmi forgalom. Zuhogott a hó, a lámpák sárga fénnel szórták teli az utcát. Nem fáztam, az idő megnyült.

A benzinkút mellett haladtam, mikor egy asszony lépett ki az önműködő ajtón. Vagyis egy dagadt fiatal csaj volt, csak annyira fölhúzta a gallérját, hogy alig láttam az arcát.

Az ajtón kilépve megtorpant és visszanezgett, de nem ment vissza. Ahogy meglátott, azonnal felém vette az irányt.

Egy pillanat, várjon, kiabálta utánam.

Megálltam, és mint aki ellesi a mozdulatot, fölhajtottam a kabátom gallérját.

Van egy cigije, kérdezte.

Nincs, nem dohányzom.

Akkor vegyen nekem egy dobozzal a benzinkúton. Rá vagyok kattanva, és most nincs pénzem.

Hol lakik, kérdeztem.

Az állomáson.

Hol?

Átverték. Munkát ígértek, de azon a címen egy nyaraló van, ahova hívtak, nem lakik benne senki.

És milyen munkát ígértek?

Na, mit gondol?

Rettenetesen naivnak éreztem magam, mint aki nem is erre a világra született.

Fekete, csillogó szemei voltak, a haja a homlokába omlott. Nem volt csúnya az arca, de nekem idegennek tűnt. Vannak arcok, amelyek azonnal távolságot kapnak, és biztosra veszem, hogy nem az én emberem. Már mint milyen szempontból? Hát, csak úgy. Idegen.

A benzinkúton dolgozhatna egy kicsit a karton cigiért.

Mondtam neki, elzavart. Azt mondta, nincs erre berendezkedve. És maga?

Soha nem adtam még érte pénzt.

Pedig úgy izgalmasabb. Embert venni más, mint csak úgy megkapni. Birtokolni, aztán eldobni, mint egy csikket, az a valami. Na, akkor vegyen egy dobozzal haverságból!

Benyúltam a zsebembe, hogy adok neki pénzt, de végül mégiscsak a zsebkendőmet húztam elő, és kifújtam az orrom. Nem válaszoltam.

Mit akarsz, mit csináljak, kérdezte.

Az út mellett egy kutya trappolt a hóban, megállt mellettünk és körbeszaglászta a nőt. A farkát idegesen himbálta. Most már hárman álltunk a hóban, a nő, a kutya meg én.

A maga kutyája, kérdezte a nő.

Fogalmam sincs, hogy kié. Eltévedt. A hóban nem találja a szagot hazafelé.

Így ért a kutyákhoz?

Na, jó. Viszlát!

Elindultam a hóesésben, a kutya jött velem, és csóválta a farkát. Azt gondoltam, hogy a nő majd utánunk kiabál, de csak a havazás bénító csöndje állt a levegőben. Mint amikor valamit nagyon hallani akarsz, mégis az áthatolhatatlan csönd gomolyog körülöttem. Megálltam.

A kutya is megállt, vizsla, azt hiszem, vizsla volt, és mindketten megfordultunk. A nő elindult az állomás felé. Vége a történetnek, gondoltam. A kutya rám nézett, olyan gyorsan rázta a farkát, hogy alig láttam.

Mi legyen, kérdeztem.

Nem válaszolt. De tett néhány lépést előre.

Menjünk utána?

A kutya elindult a nő után.

Várj meg!

Aztán megtorpantam. Mondom magamban, ez a nő kutyája. Ezek össze vannak szokva. Ez az egész ki van tervezve. Mint amikor százszor is eladják a kutyát, az meg hazaszökik. Vagy a lovat adják el? A ló szokott másnapra megdőglenni, nem? A fene se tudja.

Ózonillatú volt a hóesés, gyerekkoromban éreztem utoljára a kint szárított ruhákon. Behozta anyám a jéggé dermedt trikókat, mint valami páncélingeket, és nekitámasztotta a kád falának.

A nő lekanyarodott egy utcába. A kutya bevárt, mellettem lépkedett.

Hogy hívnak, kérdeztem halkán a kutyát, mire megállt, és prüszkölt egyet.

Hapci. Legyen Hapci a neved? De az nem jó. Az törpenév. Legyél Floppy. Vagy inkább Cd, a floppy már kiment a divatból. De legjobb,

ha Dvd-nek hívlak. Minek jössz velem, Dvd? Mit remélsz? Barátot vagy otthont akarsz? Vagy mindkettőt. Noémi kidobna a lakásból, ha hazavinnélek. Ez nem fog menni, pajtás.

És akkor, ahogy kimondtam Noémi nevét, megálltam. Már rég otthon kellene lennem. Nyolc is elmúlt. Csakhogy éreztem, sztoriban vagyok, nem akartam belőle kiszállni.

Menj innen, súgtam Dvd-nek, mikor láttam, hogy a nő megállított egy biciklis asszonyt.

Nem hallottam, miről beszélnek, de biztos voltam benne, hogy a cigi a téma. Az asszony rázta a fejét, de nem hagyta ott, beszélgettek.

A hó olyan sűrű és hatalmas pelyhekben esett, hogy függőnyt húzott közénk. Különösebben nem kellett bujkálnom. Ha nem tudom, hová kell nézmem, nem láttam volna őket.

A biciklis elindult, a nő begurult, és utánafutott.

Nem tudtam tisztán kivenni a mozdulatokat, de úgy láttam, hogy a biciklis lökte meg először a nőt, aki megcsúszott, és ahogy visszanyerte az egyensúlyát, kétszer hátra vágta az asszonyt.

Látod, Dvd, ilyenek a nők! A legnagyobb havazásban is képesek megpüfölni egymást. Dvd nyüszített. A nyugtalanság harmadik fokozatába kapcsolta a farkát.

Az asszony elindult a biciklivel, a nő nézte.

A biciklis tett öt-hat lépést, aztán elvágódott.

A nő odament hozzá, és fölemelte a táskáját, kinyitotta, kivett belőle egy doboz cigit, öngyújtót, és rágyújtott.

Éreztem, ahogy megenyhül a nikotinszomja.

Az asszony vonszolta magát a hóban, aztán nem mozdult.

A nő vállára akasztotta a táskát, és elindult.

Dvd-vel közelebb mentünk. Néhány lépés után jól látszott a vörös hó. Dvd idegesen szaladgált az asszony körül.

Elővettem a telefonomat, és fölhívtam a mentőket. Azt mondták, ebben a havazásban eltart egy ideig, mire kiérnek. Mondtam, valószínűleg már nem sürgős. Kérték az adataimat, de nem adtam meg. Tavaly a rendőrséget hívtam ki, mikor egy félig vak nyugdíjas áthajtott a piroson és letörte a sorompót. Megúsztta, de nekem fél napom ráment, mire fölvették a jegyzőkönyvet, amibe semmi érdemlegeset nem tudtam mondani.

Elindultam a nő után. Veszélyes kis csaj, gondoltam.

Nem nézett hátra, de szerintem tudta, hogy követem. A lányomait figyeltem a hóban, lassan lekopott a cipőjéről a vér.

Az órára néztem, fél kilenc múlt öt perccel. Ez fontos, ha mégis jegyzőkönyvbe kell mondanom.

Vajon hová mehet, suttogtam Dvd-nek. És abban a pillanatban rájöttem, hogy lett egy kutyám. Lett egy társam, aki követ. Jó érzés volt. De azt is gondoltam, erre még rámehet a házasságom. Miért váltál el? Egy kutya miatt. Te megőrültél? Ott hagyta Noémit egy kutya miatt? Te ezt nem érted, Dvd a társam. És Noémi nem a társad volt? Mondom, hogy nem fogod érteni! Te megőrültél. Te tiszta bolond vagy. És a szex? Elmégy a fenébe! Kan kutya. Na és aztán?

Hát, ezen tényleg röhögnöm kell.

A nő nem ment be az állomás épületébe. Nyilvánvalóan simli az egész. Mellébeszélt. Egy ilyen nő nem alszik az állomáson.

Aztán megállt, és mégis az állomás felé fordult. Nocsak? Micsoda fordulat.

Az állomás ragyogó csillárja vakítóan fénylett. Fél éve újították föl az épületet, a barna műmárvány lapok melegséget sugároztak.

Na, Dvd, hogyan tovább? Nyilvánvalóan nem mehetünk be. A hófüggöny odabent nem működik.

A nő lefeküdt egy padra, a kesztyűjét a feje alá hajtotta, a lábait kinyújtotta, és összébb húzta magán a kabátot. A hasa kidomborodott. Ez nem kövér, Dvd, hanem terhes. Terhes, és dohányzik. És ölt. Az eszem megáll.

Körülnéztem, van-e valami kis zug, ahová behúzódhatunk, amíg átgondolom az egészet. Talán a legegyszerűbb, ha átadom a történet fonalát a szakembereknek.

Megnéztem a telefonban a rendőrség számát, még évekkal ezelőtt tettem el, nem is tudom, milyen célból. Ha jól emlékszem, Noémi elutazott valahova két hétre, és egyedül voltam otthon. Nem félttem, vagy legalábbis nem egyértelműen. Gondoltam, ha az ember egyedül van, praktikus elraknia a rendőrség számát. Emlékszem, egy nyáron kihívtam a rendőrséget, mert nem tudtunk aludni a ricsajtól. „Noé, neked megvan a rendőrség száma?” Noémi úgy tud csodálkozni, mint egy gyerek. Azt hiszem, örült neki, hogy megvan a telefonomban a rendőrség száma. Ez olyan férfias. Macsó! Bár ahogy belegondolok, eléggé nonszensz összefüggés férfiaság és telefonszám között.

Addig elmélkedtem, amíg teljesen elveszítettem a fonalat. Nyílt az ajtó.

Na, mi van? Megint összefutottunk, kérdezte a nő.

Ja, eszembe jutott, hogy ma megveszem a jegyet a holnapra útra.

Tessék! A nő kitarta előttem az ajtót, aztán rágyújtott.

Na, lett cigi, kérdeztem.

Let, mondta a nő, és most kifejezetten szépnek láttam. Valahol olvastam, hogy a gyilkosság megszépít. Vagyis pontosabban: a szeretet az öléskényszer szublimálása. Kiengedte a gőzt. Néztük egymást, és hazudtunk. De ez a játék lényege, gondoltam, a hihető hazugság. Az őszinteség szart sem ér. Nem hoz mozgásba semmit. Csak a hazugság. Meg kell tanulnom folyékonyabban hazudni. Hogy én is elhiggyem. Olyat hazudni, ami igaz is lehet. Már a gondolatától is égett a gyomrom. Most kérjek tőle szódabikarbónát?

A nő elindult a hóesésbe, én pedig a pénztár felé.

Dvd, ha most elveszítjük a fonalat, soha nem tudjuk meg, mi lesz a vége. A kutyám bólintott. Vagyis a kutya.

Megvártam, amíg eltűnik a nő a sötét ablaktáblák mögött, aztán utána indultam.

Újra a nyomaiban lépkedtem, Dvd mellettem.

A nő megállt egy ház kapujánál. No, lám, itt lakik. Nekinyomta a fejét a kapunak, és a hasát fogta. Ez szülni fog, mondtam Dvd-nek.

Ugyanazon a napon kioltani és adni egy életet.

Tudtam, ha a következő sarkon balra fordul, akkor a kórház felé veszi az irányt, ha jobbra, akkor a folyó felé.

Tegnap még nem volt befagyva. Ez nagyon kemény lesz, Dvd, ezt nem szabadna látnunk. Se neked, se nekem.

Megállt a sarkon. Kórház vagy folyó?

Nem tudom elképzelni, hogy bárkinek megfordulhat ilyen gondolat a fejében. Ez nem gondolat. De nem is állati ösztön. Az állat nem öli meg a gyerkét. Vagy megöli? Van rá példa? Biztosan. Nyomasztó, ha azért kell egy lélettől megszabadulni, mert teherként húzná magával egy életen át. Ilyen szavak jutottak eszembe, hogy családtervezés, gyermekvállalás. Tanácsadás. De hol vagyunk most?

Balra fordult. Ez még nem jelent semmit. Egy ilyen agyban bármi megfordulhat. Próbáltam valahogy azonosulni vele, beleélni magam a helyzetébe, de nem sikerült. Biztosan azért, mert férfi vagyok. Vagy nem biztosan azért. Azt hiszem, képtelen lennék életet adni, ahogy elvenni is. Begolyóznék. Anyának lenni és gyilkosnak lenni begolyózás. Vagy már eleve begolyóztam, mindentől függetlenül.

Elhaladt az inkubátor mellett, rá se nézett. Meg sem fordult a fejében.

A járása egyre bizonytalanabb lett. Már fáradt.

Aztán az jutott eszembe, lehet, hogy én vagyok az őrangyala? Egy kutyas őrangyal? Hihetetlen. Ezt az éjszakát soha nem fogom elfelejteni. Majdnem azt mondtam, amíg élek.

Kilenc óra elmúlt néhány perccel, mikor fölment a kórház lépcsőjén, és eltűnt az ajtó mögött.

Most mi legyen, Dvd? Te ide nem jöhetsz be. Sőt, én se nagyon. Esetleg, ha.

Mikor beléptem a kórház ajtaján, a nő a kövön feküdt, összeesett. Hoztak egy ágyat, azon tolták el. Nem foglalkoztak velem.

Fölmentem utánuk a negyedik emeletre. A tükrös liftben kétségkívül megbizonyosodtam arról, hogy én, és nem más, én megyek a kórház szülészeti osztályára. Ha sikerül eljátszanom, ez lesz a kezdőházugság. A házugságzuhatag kezdete.

Leültem a folyosón. Két perc múlva elmondtam egy nővérnek, hogy a feleségem bent van, saját lábán jött be, én meg, ugye, lekéstem. Az ördög bujkált bennem, mikor kimondtam ezeket a szavakat.

Azt hiszem, elbóbiskoltam.

Mire kinyitottam a szemem, két rendőr ült velem szemben. Az egyiknél egy női táska volt. Széthúzta a cipzárt, és kivette a papírokat.

Valamiért az volt az érzésem, hogy ez a nő táskája. Otthagyta a hülyéje. Kész, lebukott.

Csörgött a rendőr telefonja. Gyorsan kinyomta, aztán visszahívta a számot. A folyosón olyan csend volt, mint a hóesésben. Pontosan hallottam minden szót. „Miközben leszúrta a biciklis asszonyt, elfolyt a magzatvíz. Nyomelemzés.”

Elfolyt magzatvízzel lehet ennyit sétálni? Talán már halott a csecsemő. Talán jobb is volna. Miért gondolok ilyet? Ha megtudja, hogy az anyja aznap megölt egy embert, mikor neki életet adott, az nyomorult nyomasztó lesz. Egy egész életre.

És hirtelen arra gondoltam, vajon mi minden történt aznap, amikor megszülettem. Nem, természetesen az én anyám nem ölt meg aznap senkit. Anyám nem olyan.

Fölálltam a székből, és elindultam a kijárat felé.

A nővér meglátott.

Nyugodjon meg, nem sokára meglesz.

A két rendőr összenézett.

A magasabbik felállt, és odajött hozzám.

A felesége?

Na, most kéne valami frappánsat hazudni. Mondjuk azt, hogy igen, a feleségem. Mondjuk magamra vállalni a gyilkosságot. De mi okom lett volna rá? Ideges voltam. Szép történet. Meg lenne minden esélyem, hogy leültesse nek. És a nő fölnevelhetné a gyereket. Nem lehetek ekkora balek. Vagy ez nem balekség? Ez csúcsteljesítmény? Noémi kiakadna. „Volt egy szeretőd? Titokban fölcsináltad? Rohadj a börtönben életed végéig.” Nem, Noémi nem beszél így. De, beszél így. Van az a helyzet, mikor ezek a szavak. És ez az a helyzet. Döntöttem.

Nem a feleségem.

Akkor kije?

A nővérke lesütött szemmel végzett valami sürgős papírmunkát. Aztán fölnevezett.

Pedig nekem azt mondta, hogy a felesége, mondta a nővér.

Láthatnám a papírjait, kérte a rendőr. Odaadtam. Megnézte.

Mit csinál itt, kérdezte a rendőr.

Valójában semmit.

Akkor miért mondta a nővérnek, hogy a felesége?

Tudja, megláttam az utcán, és láttam, hogy terhes, és hogy nincs jól. És fölajánlottam a segítségem, de makacskodott. Hogy majd ő egyedül elintézi, hagyjam békén. Csak ennyi.

Mi maga, őrangyal?

Nem, nem vagyok az.

Odaadta a nővérnek az igazolványomat fénymásolni.

Holnap jelentkezzen 10-kor a rendőrségen kihallgatásra.

Eltettem a papírjaimat, és kísértél a kórházból.

A havazás már elállt, Dvd ott várt a hóban. De nem követett többé. Talán mégiscsak a nő kuttyája lehetett. Ki tudja.

Hazamentem. Otthon bedobtam két pohár pálinkát, és elmondtam Noéminek mindent.

Az első reakciója: Te megőrültél!

Igen, megőrültem. Elfogadom.

Belemégy egy ilyen marhaságba, mint egy gyerek? Mit akartál kihozni ebből?

Semmit.

Unod az életet?

Na, ezt ne, nagyon kérlek.

Unod. Unsz.

Fölkaptam a kabátomat, és visszamentem az utcára. Noémi az ablakból figyelt.

Tényleg nagy ökör vagyok. Hogy fogok ebből kimászni?

Elmentem a legközelebbi kocsmába, de nem akartam inni. Nem akartam, hogy ez a káosz tovább bonyolódjon. Visszamentem Noémihez.

Elég volt neki húsz perc a megnyugváshoz. Megöleltük egymást és lefeküdtünk aludni.

Másnap későn ébredtünk, háromnegyed tízkor. Hiába kapkodtam, a rendőrség gyorsabb volt nálam. Bevittek.

Végig azon gondolkodtam, hogy mit mondjak. Lenyomozzák a telefonon, amiről a mentőt hívtam. Mivel magyarázzam, amit csináltam? Kíváncsisággal? Őszintének kell lennem. És ettől a gondolattól összerőttem. Eddig tartott a hazugság próbája. És nem tovább.

A rendőrségen elmondtam mindent, úgy, ahogy volt. Csak Dvd-ről hallgattam. Pedig lehet, hogy mindent megváltoztatott volna, ha beszélek róla.

Elengedtek, de tanúskodnom kellett, hogy láttam a gyilkosságot. Tanúskodtam. A nő börtönbe került, a baba gyámság alá. Én meg maradtam a helyemen.

Néhány héttel később Noémi azt találta ki, hogy vegyünk egy kutyát. Nem egyeztem bele.

Kalligram, 2012/9.

Ágh István

A TEST EGYÜTTÉRZÉSE

Sárga, piros infúziós csövek
kúsznak a gyógyítás leplén keresztül,
magát gerjeszti már a félelem,
angyalszerű lény néz a mennyezetről,
üres kulcslyuk tekint a semmiből,
hova az idő tűnt oly észrevétlen,
mintha az egész múlt egy pillanat
volna, melybe percnyi emlék sem férhet,
s ami a jelen lenne, sincs jelen,
ha Ő van a jövő célkeresztjében.

A kórisme világos, azt hiszi,
pedig csak rábízták a fél szavakra,
s amit fölfogni esze engedett,
attól bízott vagy gyanakodni kezdett,
s képzelődött, miért ne hinne még
kivételben, tudományban, csodában,
vagy csak hogy innen mikor szabadul,
ha mit sem sejt saját állapotáról,
bár feje felől áll már valaki,
ő meg hanyatt, az orvosokkal szemben.

Míg a sorsába képzelem magam,
egy harmadik álarcát helyezem rá,
szemtől szemben nekem az igazat
tudakolni több mint tapintatlanság,
ha telefonon beszélünk s kérdezem,
az is fontos, hova kerül a hangsúly,
egyetlen elszólás kétségbe von,
vagy sért, mintha ágya szélére ülnék,
bár még az utcát is elkerülném,
olyan sötétben lejt a napsütésben.